

Schippers van weleer

Door Corine Nijenhuis

Johannes Ooms (72)
Schipper 1966-2007
1968 Wuta, klipper, 1904, 350 ton
1971 Siebelina, verlengde Kempenaar, 1957, 750 ton
1985 Siebelina, kanaalschip, 1956, 1200 ton

Hoewel hij alweer 10 jaar aan de wal woont, blijft het voor Jannes onwennig zich oud-schipper te noemen: 'Ik kan nog niet helemaal tot dat besef komen.'

Het varen heeft hem geluk gebracht. Al had hij, terugkijkend op zijn jeugd, liever een iets andere keuze gemaakt. Na vijf jaar schippersinternaat keerde Jannes direct terug naar het ouderlijk schip. Twaalf was hij, de leerplicht ging nog niet verder dan het lager onderwijs. Zijn ouders vroegen of hij wilde doorleren: 'Maar eigen keuze; dat is niet goed.' Vanaf zijn zesde had hij elders moeten wonen, zijn ouders zag hij nauwelijks, alleen tijdens kerst- en zomervakantie was hij aan boord. Geen wonder dat Jannes koos voor het varen en niet voor de MULO. Daar heeft hij spijt van: 'Je mist een bepaalde ondergrond.' Dat ondervond hij in de jaren '70, als bestuurslid van de Algemene Schippers Vereniging (ASV).

'Gebrek aan opleiding maakt het lastig gedachten voldoende te ordenen en op papier te zetten.' Maar in 1957 ervoer hij zijn keuze als passend. Het bracht alsnog een mooie jeugd. Zijn ouders voeren met hun tjalk op Frankrijk. Wanneer ze stillagen, buurtten ze bij vrienden of familie. Dan pasten Jannes en zijn zuster op de jongsten en nodigden schipperskinderen uit: hij de jongens, zij de meisjes. Het was altijd gezellig en voor uitgaan was geen geld. Hij voer 10 jaar met zijn ouders: 'Toen was ik er wel aan toe een beetje eigen te zijn.'

Eigen baas

Jannes werd zetschipper op een Kempenaar. Hij was 21, de bevriende schippersjongens die meevoeren nog jonger. Het was een vrije tijd, ze voeren over de beurs en gingen waar de lading hen bracht. Het was ook een goede tijd: na twee jaar kon Jannes een klipper kopen en eigen baas worden. Dat vrije leven, dat bleef, ook toen hij een schippersdochter huwde. 'Er was geen drang of dwang. We voeren waar we wilden, je zag wel wat er gebeurde. Hooguit wilde je op tijd zijn voor een feestje.' Maar de zaken veranderden toen de kinderen leerplichtig werden. Opnieuw bepaalde school Jannes' schippersleven. Vier dochters hadden ze intussen. Allen geboren op de verlengde Kempenaar die

de klipper had vervangen. Maar met het gegroeide gezin werd de woning te klein en hadden ze groter gemoeten. Ze vonden een ideaal vaartuig: een kanaalschip, als rederijsschip gebouwd. De roef bestond uit twee woningen vol hokjes en kamertjes, die ze naar eigen inzicht konden verbouwen. Dankzij de ordening van de beurs was daar tijd voor: ze werkten aan het schip, terwijl ze wachtten op een goede reis. 'En soms voerde timmerman mee om kastjes te maken.'

Middenweg

Maar met de dochters op internaat verdween de onafhankelijkheid. 'Je begon maandag al te rekenen: we moeten vrijdag de kinderen ophalen.'

Ze gingen een vast traject varen. Jannes vond het niet makkelijk, want 'overall naartoe varen, dat is het mooiste wat er is.' Voor hem is dat meteen het enige nadeel aan het schippersvak: dat je je kinderen op het internaat moet doen. Toch heeft hij er geen spijt van. Want kennis is belangrijk. Net als de liefde voor het varen. 'Ik ben van de middenweg: van ambachtelijkheid én vooruitgang. Ambachtelijk is van je beroep houden, maar je moet wel vooruit kijken.'

De 1200-tonner Siebelina was groot genoeg voor een gezin met vier dochters.

(Fotocollectie familie Ooms)

Schrijfster en beeldend kunstenaar Corine Nijenhuis schreef onder meer de non-fictie roman 'Een vrouw van staal', waarin zij niet alleen de geschiedenis van haar eigen varende woonschip, maar ook die van de Nederlandse binnenvaart van 1901 tot nu vastlegde. Ontmoetingen met oud-schippers tijdens lezingen naar aanleiding van dit boek, leverden een serie nieuwe verhalen op, die tweewekelijks in Schuttevaer verschijnen.

www.corinenijenhuis.com

